

1 avqust Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili günüdür

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ DÖVLƏT DİLİNİN TƏTBİQİ İŞİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ

Hər bir xalqın milliliyini, mənəvi dəyərlərini yaşadan, inkişaf etdirən onun dilidir. Ana dili xalqın ən böyük milli sərvəti, genetik qan yaddaşdır. Xalqın keçmiş ilə gələcəyini əlaqələndirən, varlığını yaşadan, onun milli-mənəvi dəyərlərini qoruyan ən mühüm vasitədir. Xalqın dilini yaşatmaq, inkişaf etdirmək və dünya mədəniyyəti səviyyəsinə qaldırmaq onun qabaqcıl ziyallılarının, ictimai xadimlərinin fəaliyyətinin nəticəsidir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin fəaliyyətinin bütün dövrlərində milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, tariximizin düzgün istiqamətdə öyrənilməsi, yazılması, xalqın azadlıq istəyinin təcəssümü kimi ortaya çıxan müstəqilliyin qorunması, ana dilimizin rolunun artırılması və dövlətçiliyin əsas atributlarından biri kimi inkişaf istiqamətində apardığı məqsədyönlü siyasət cəmiyyətdə milli ruhun oyanışına təkan verdi.

Dövlət idarəçiliyinin bütün sahələrində olduğu kimi, dil siyasətində də ulu öndərin strateji xətti Azərbaycan dilinin dövlətçiliyin əsas atributlarından biri kimi inkişafına təminat verdi. Dövlətimiz siyasi müstəqillik qazandıqdan sonra ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında hazırlanan 12 noyabr 1995-ci ildə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına - Azərbaycan dövlətinin Əsas Qanununa dövlət dili haqqında ayrıca maddənin daxil edilməsi dövlət başçımızın ana dilimizə rəsmi status verilməsi uğrunda apardığı çoxillik mübarizənin məntiqli nəticəsi idi. Ana dilimizin inkişafı, qorunması, fəaliyyətinin təmin edilməsi kimi tarixi missiyanın yerinə yetirilməsində Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri olmuşdur. Onun çıxışlarında dil siyasəti, dil quruculuğu, dil mədəniyyəti, yazı və əlifba məsələləri dərin məntiqli mühakimələrlə əsaslandırılırdı. Ana dilinin statusunun təminatı və təbiiqinin təkmilləşdirilməsi ilə yeni sərəncamın verilməsi dövlətimizin ana dilimizə - dövlət dilinə çox böyük önəm verdiyini, ona həm dövlətçilik atributu kimi, həm də milli dövlət quruculuğunun mühüm amili kimi yanaşdığını sübut edir. Bu baxımdan Azərbaycan Prezidentinin "Dövlət dilinin təbiiqinin təkmilləşdirilməsi haqqında" 2001-ci il 18 iyun tarixli və "Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında" 2001-ci il 9 avqust tarixli fərmanları böyük tarixi-siyasi əhəmiyyətə malikdir.

Ulu öndər "Dövlət dilinin təbiiqinin təkmilləşdirilməsi haqqında" verdiyi fərmanda Azərbaycan Respublikasının onillik inkişaf təcrübəsi haqqında danışıqdan qeyd etmişdi ki, "Ana dilimiz öyrənilməsi və təbiiq sahəsində də hələ gürülesi işlər çoxdur. Ölkəmizin orta və ali məktəblərində Azərbaycan dilinin müasir dünya standartlarına, milli-mədəni inkişaf tariximizin tələblərinə cavab verən tədris işinin təkmilləşdirilməsinə ehtiyac vardır. Bir çox kütləvi informasiya vasitələrində, rəsmi yazışmalarda, kargüzərlik və sair sahələrdə Azərbaycan ədəbi dilinin normalarına lazımcına əməl edilmir. Azərbaycan dilinin reklam işində istifadə edilməsində ciddi qüsurlar müşahidə edilir. Əcnəbi dillə lövhələr gənc nəslin azərbaycanlılığı ruhunda tərbiyəsinə mənfəi psixoloji təsir göstərir. Ölkə ərazisində yayımlanan televiziya kanallarının ərazisində xarici dillərdə fəaliyyət göstərir".

"Dövlət dilinin təbiiqinin təkmilləşdirilməsi haqqında" fərman dilimizin inkişafı və təbiiq sahəsində meydana çıxan problemlərin həllində mühüm rol oynadı. Ulu öndərin Azərbaycan dilinin, tarixinin ədəbiyyat və mədəniyyətinin yeni azərbaycanlılığı məfkurəsi ilə dərkinin metodologiya və strategiyasını formalaşdırdı. Müstəqilliyimizin ilk ilində - 1991-ci ildə latin qrafikalı Azərbaycan əlifbası qəbul olunsada, bu qərar kağız üzərində qalmışdı. H.Əliyev yazırdı: "Biz indi latin əlifbasına keçirik. Görürsünüz ki, keçmək də çətindir. Bu bərədə qərar qəbul edilərkən nə qədər müzakirələr gediirdi. Kimi deyirdi keçək, kimi deyirdi keçməyək. Hətta bəziləri deyirdi gəlin ərəb əlifbasına qayıdaq. Xatirimdədir, 1990-1991-ci illərdə belə söhbətlər gediirdi. Qərar qəbul olunub, ancaq biz latin əlifbasına keçə bilmirik. Mən göstəriş verməmişəm və bütün dövlət sənədləri latin əlifbası ilə yazılır". Latin qrafikalı əlifbaya keçmək ideyası müstəqilliyin qorunmasında yeni bir mərhələ idi. Yalnız Heydər Əliyevin "Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında" fərmanından sonra ana dilimizin təbiiqinin daha mükəmməl səviyyədə həyata keçirilməsinə stimullaşdırıldı. "Dövlət dilinin təbiiqinin təkmilləşdirilməsi haqqında" fərman dilimizin inkişafı və təbiiq sahəsində meydana çıxan problemlərin həllində mühüm rol oynadı. 18 iyun 2001-ci il tarixli fərmanda yazılır: "Azərbaycan Respublikasının dövlət dili Azərbaycan dilidir. Müstəqil dövlətimizin rəsmi dili statusunu almış Azərbaycan dilinin geniş təbiiq edilməsi və sərbət inkişafı üçün müntib zəmin yaratmışdır. Tarixin müxtəlif mərhələlərində dilimizə qarşı edilmiş haqsızlıqların, təzyiqlərin və təhriflərin nəticələrindən aradan qaldırılması üçün hazırda ölkəmizdə çox əlverişli şərait mövcuddur. Dil öz də-

xili qanunları əsasında inkişaf edirsə də, onun tədqiq və təbiiq edilməsi üçün yaradılmış geniş imkanlar bu inkişafın daha sürətli və dolğun olmasına təkan verir. Bütün xalqlarda olduğu kimi, Azərbaycan xalqının da dili onun milli varlığını müəyyən edən başlıca amillərdəndir. Dilimiz xalqın keçdiyi bütün tarixi mərhələlərdə onunla birgə olmuş, onun taleyini yaşamış, üzleşdiyi problemlərlə qarşılaşmışdır. O, xalqın ən ağır günlərində belə onun milli məniyini, xoşbəxt gələcəyə olan inamını qoruyub möhkəmləndirmişdir. İnkişaf etmiş zəngin dil mədəniyyətinə sahib olan xalq ayılmazdır, ölməzdir, böyük gələcəyə malikdir. Ona görə də xalqımıza ulu babalardan miras qalan bu ən qiymətli milli sərvəti hər bir Azərbaycan övladı göz bəbəyi kimi qorumalı, daim qayğı ilə əhatə etməlidir. Bu, onun müqəddəs vətəndaşlığı borcudur".

Bununla da ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan dilinin, tarixinin, ədəbiyyat və mədəniyyətinin yeni azərbaycanlılığı məfkurəsi ilə dərkinin metodologiya və strategiyasını formalaşdırdı. "Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 9 avqust 2001-ci il tarixli fərmanında yazılır: "On ilə yaxın bir müddətdə latin qrafikalı Azərbaycan əlifbasına keçidin ölkəmizdə 2001-ci il avqust ayında bütövlükdə təmin edildiyini və yeni əlifbadan istifadənin müstəqil Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında, yazı mədəniyyətimizin tarixində mühüm hadisə olduğunu nəzərə alaraq qərara alıram: *Hər il avqust ayının 1-i Azərbaycan Respublikasında Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili günü kimi qeyd edilsin.*"

Dövlət öz dilini inkişaf etdirmədən qoruya bilməz. "Dövlət dilinin təbiiqinin təkmilləşdirilməsi haqqında" 18 iyun 2001-ci il tarixli fərmanı ölkəmizdə dövlət dilinin problemlərinin həlli üçün yeni mərhələnin başlanğıcını qoyan tarixi bir sənəd kimi Azərbaycan dilinin təbiiqini və latin qrafikasına keçidi təmin etdi. Müstəqilliyimiz ilk ilində - 1991-ci ildə latin qrafikalı Azərbaycan əlifbası qəbul olunsada, bu qərar kağız üzərində qalmışdı. Yalnız Heydər Əliyevin "Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında" fərmanından sonra ana dilimizin təbiiqinin daha mükəmməl səviyyədə həyata keçirilməsinə stimullaşdırıldı. Məhz bundan sonra Respublikada bütün yazılı sənədləşmələr latin qrafikasına keçirildi. Etiraf edilməlidir ki, həmin fərman Azərbaycan dilinin tarixində dilə bu səviyyədə qiymət verilən ilk rəsmi sənəddir. Bu fərmanda Azərbaycan dilinin tarixi əsasları bərədə mükəmməl təsəvvür yaradılmış və inkişaf problemləri haqqında sistemli şəkildə bəhs edilmişdir. Xüsusən, Azərbaycan dilinin mənsəyi ilə bağlı davam edən yanlış konsepsiyaya son qoyulmuş, tarixi faktlara əsaslanaraq Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi yaşaması, inkişaf etdirilməsi üçün həm inzibati, hüquqi-siyasi, həm də elmi-nəzəri istiqamətlər müəyyənləşdirildi. Fərmanda orta və ali məktəblərdə Azərbaycan dilinin müasir dünya standartlarına, milli-mədəni inkişaf tariximizin tələblərinə cavab verən tədris işinin təkmilləşdirilməsində, rəsmi yazışmalarda, kargüzərlik işlərində, reklam işində Azərbaycan dilində istifadədə, kino və televiziya ekranlarında özünü göstərən dil qüsurlarının aradan qaldırılması tələb olunurdu. Azərbaycan dilinin bütün ölkə miqyasında - mədəniyyət, elm, iqtisadiyyat, hərbi, səhiyyə, siyasət, tədris və təlim sahəsində təbiiq olunması zəruri və əməli cəhətdən əsaslandırıldı və Azərbaycan dilçiliyi ilə bağlı görülməli işlərin əsas konturları verildi. Bununla da, respublikamızda dövlət dilinin təbiiqinin təkmilləşdirilməsi haqqında fərmanda Azərbaycan dilinin ölkənin iqtisadi, siyasi və mədəni həyatında işlənməsi zərurəti və bütün yazışma işlərinin Azərbaycan dilində aparılması rəsmiləşdirildi. Ölkəmizin ərazisində kargüzərlik işlərinin Azərbaycan dilində aparılması onun siyasi nüfuzunun artması üçün xüsusi şərait yaratdı. Dövlət dilini qorumaq hər bir dövlətin mühüm siyasi-ideoloji vəzifələrindən, əsas milli-mədəni maraqlarından biridir. Azərbaycan dövləti Azərbaycan dilinin tarixi hüquqlarını qoru-

yor, onun mənəvi-siyasi nüfuzunu həm ölkə daxilində, həm də ölkə xaricində yüksəltmək üçün fərmanda iki cəhət önə çəkilir:

1. Azərbaycan dilinin bir dövlət dili olaraq inkişaf etdirilməsi.
2. Azərbaycan dilinin bir dövlət dili olaraq qorunması.

Bu fərmanın tarixiliyi ondadır ki, Azərbaycan Respublikasının bütün dövlət-icra orqanlarını hərəkətə gətirdi, onillik "tərəddüdlər"dən sonra qəti olaraq latin əlifbasına keçid milli dövlətin siyasi-ideoloji tələbləri baxımından yenidən inkişafına təkan verdi. Belə ki, fərmanın 9-cu maddəsinin birinci bəndinin çox böyük həlledici əhəmiyyəti vardır: - "Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, ölkədə Azərbaycan dilində çap olunan qəzet, jurnal, bülleten, kitab və digər çap məhsullarının istehsalının 2001-ci il avqustun birinə qədər bütövlükdə latin qrafikasına keçməsinə təmin etsin".

Latin qrafikalı əlifbaya keçmək müddətinin konkret olaraq göstərilməsi yeganə düzgün yol idi. Ulu öndər Heydər Əliyevin qərarı ilə 1 avqust tarixi hər il Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili günü kimi qeyd olunur. Bu, Azərbaycan dili tarixində əlamətdar, önəmli hadisədir. Məhz bundan sonra respublikada bütün yazılı sənədləşmələr latin qrafikasına keçirildi. Bundan əlavə, qəbul edilən digər fərman və sərəncamlar əsasında dilimizin inkişafı, ana dilində təhsilin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm addım oldu.

2001-ci ildə ümummilli liderimizin imzaladığı "Dövlət dilinin təbiiqinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Fərman həm də xüsusi tarixi əhəmiyyət daşıyan böyük siyasi hadisə idi. Məhz ulu öndər Heydər Əliyevin yürütdüyü dil siyasətinin nəticəsində bütün dövlət və qeyri-hökumət təşkilatlarında, indiyə qədər Azərbaycan dilində istifadə edilməyən qurumlarda dövlət dili, sözün həqiqi mənasında, bərqərar edildi. Eləcə də, latin qrafikasına keçid prosesi başa çatdırıldı. Sənəddə Azərbaycan Prezidenti yanında Dövlət Dil Komissiyasının yaradılması da nəzərdə tutulurdu. Qeyd edildir ki, hər bir azərbaycanlı anlamalıdır ki, ulu babalarımızın, aqil-lərimizin bizə yadigar qoyduğu bu dil tarixidir, mənəviyyatdır, Azərbaycan xalqının varlığı və Azərbaycan adlı müstəqil dövlətin əsas simvolidur. Fərmanda xalqımızın tarixi keçmiş, dövlətimizin varlığı sadə bir dildə şərh olunur və Azərbaycan dilinin təbiiqinin inkişafı ilə bağlı qarşıda duran vəzifələr göstərilirdi. Fərmanın reallaşması istiqamətində də ciddi işlər görüldü. Bu işə nəzərdə gücləndirilmiş, 9 maddədən ibarət qərar verilmişdir. Xüsusilə, təhsil sisteminə, mətbuatda, kargüzərlik işlərində proses uğurla aparıldı. Orta məktəblərdə latin qrafikalı dərslilər vaxtında nəşr olundu. Latin qrafikalı əlifbaya keçmək böyük cəsarət, qətiyyət tələb edirdi. Azərbaycan dilinin təbiiqinin təkmilləşdirilməsi və latin qrafikalı əlifbaya keçmək haqqında tarixi fərman ilə tarixi bir missiya yerinə yetirildi. Bu missiyanın yerinə yetirilməsində, müstəqil Azərbaycan dövlətinin dil siyasətinin müəyyənlişməsində ulu öndərin müstəsna xidmətləri var. Azərbaycan dilinin qorunması və inkişafı ilə bağlı uzaqgörən addımlar atan ümummilli liderin "Millətin milliliyini saxlayan onun dilidir" ifadəsi dərin mənə daşıyır. Bununla da Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra dövlətə və xalqa yenidən rəhbərlik edən ümummilli lider ana dili məsələsinə yeni səviyyədə - müstəqil dövlət quruculuğunun tələb etdiyi səviyyədə yanaşmağın təcrübəsini verdi. Azərbaycan dilinin dövlət dili statusu qazanması, diplomatiya aləminə və xalqın əsas məqsədi beynəlxalq cəmiyyət və təşkilatlarda sənədləşməsinə istiqamət verdi. Böyük bir şəxsiyyət və vətəndaş kimi xalqın mənəvi sərvətlərinin, o cümlədən ana dilimizin qorunması onun həyat və fəaliyyətinin əsas prinsipi idi.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin təməlini qoyduğu dil siyasətini bu gün Azərbaycan Pre-

zidenti İlham Əliyev uğurla davam etdirir. Latin qrafikasında kütləvi nəşrlərin meydana çıxması bunun parlaq göstəricisidir. Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının nəşri haqqında" və "Azərbaycan dilində latin qrafikasına keçid məqsədilə qəbul edilmiş qərarların yerinə yetirilməsi istiqamətində mühüm addımlardan hesab olunmalıdır. Həmin qərarlara uyğun olaraq 2004-cü ildə Azərbaycan dilində latin qrafikasına keçid milli dövlətin siyasi-siyasi ideoloji tələbləri baxımından yenidən inkişafına təkan verdi. Belə ki, fərmanın 9-cu maddəsinin birinci bəndinin çox böyük həlledici əhəmiyyəti vardır: - "Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, ölkədə Azərbaycan dilində çap olunan qəzet, jurnal, bülleten, kitab və digər çap məhsullarının istehsalının 2001-ci il avqustun birinə qədər bütövlükdə latin qrafikasına keçməsinə təmin etsin".

İlham Əliyev dövlət idarəçiliyinin bütün sahələrində olduğu kimi, dil siyasətində də ulu öndərin strateji xəttini inam və uğurla davam etdirir. Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi mühüm və uğurlu tədbirlərdən biri də 2004-cü il 13 yanvar tarixində imzaladığı "Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının nəşri haqqında" Sərəncam oldu. Prezident İlham Əliyev milli xüsusiyyətlərimizin saxlanması üçün ana dili və ədəbiyyatımızın başlıca amillərdən olduğunu dəfələrlə diqqətə cəkərək deyib: "Bizi millət kimi qoruyub saxlayan məhz dilimiz, ədəbiyyatımız, tariximiz, ənənələrimizdir".

Dövlət dilinin statusunun və işləkliyinin təmin edilməsi, təmizliyinin qorunması, təbiiqinin və tədqiqinin genişləndirilməsi baxımından Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 9 aprel 2013-cü il tarixli sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair" Dövlət Proqramının bu mənada müstəsna əhəmiyyəti vardır. Şübhəsiz ki, hər bir xalqın mənəvi sərvətləri sırasında ana dilinin heç bir dəyərli müqayisəyə gəlməyən çox böyük əhəmiyyəti vardır. Ana dili xalqın varlığını təmin edən ən önəmli amildir. Ana dili sadəcə ünsiyyət vasitəsi deyil, xalqın dünyagörüşünün, düşüncə tərzinin, ümumən mənəvi varlığının ifadə vasitəsidir. Buna görə də müasir beynəlxalq inteqrasiya şəraitində ana dilimizin qorunması, onun toxunulmazlığının və işləkliyinin təmin edilməsi bir millət və dövlət olaraq bizim ən başlıca vəzifəmizdir. Dövlət proqramının qəbulu ilə bağlı sərəncamda qeyd olunduğu kimi, "ana dilimiz həttə ən ağır vaxtlarda belə, milli məfkurənin, milli şüurun və milli-mənəvi dəyərlərin layiqincə yaşamasını və inkişafını təmin etmişdir. Bu gün onun qorunması və qayğı ilə əhatə olunması müstəqil Azərbaycanın hər bir vətəndaşının müqəddəs borcudur". Sərəncam Azərbaycan dövlətinin ana dilimizlə bağlı qəbul etdiyi ən mühüm hüquqi sənədlərdən biridir. Dövlət Proqramında ana dilinin inkişaf etdirilməsi belə əsaslandırılır: "Azərbaycan Respublikası öz müstəqilliyinin bərpasına nail olduqdan sonra Azərbaycan dili dövlətin rəsmi dili kimi müstəsna əhəmiyyət kəsb etməyə başlamışdır. Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin imzaladığı tarixi sənədlər sayəsində ədəbi dilimizin fəaliyyət meydana daha da genişlənmiş, onun müxtəlif üsullarının potensialı bir daha üzə çıxarılmış, bütövlükdə dil mədəniyyətimiz qarşısında yeni üfüqlər açılmışdır. Bununla yanaşı, son dövrlərdə müasir Azərbaycan ədəbi dilinin tükenməz imkanlarına lazımcına və düzgün istifadə edilməməsi istiqamətində müxtəssislər heç də həmişə çəviklik nümayiş etdirə bilmir. Nəticə etibarilə, dövlət dilinin təbiiq sahəsində bir sıra problemlər özünü qabarlı şəkildə büruzə verir". Dövlət Proqramında mövcud vəziyyət dəyərləndirilir və ədəbi dilimizin qorunması və inkişaf etdirilməsi, ümumən dil siyasəti sahəsində qarşıda duran vəzifələr, görülməli işlər müəyyənləşdirilir. Qeyd edilir ki, dilin böyük ictimai-siyasi hadisə və mənəvi həyatımızın mühüm amili olduğunu nəzərə almayan bəzi mətbuat orqanlarında, te-

leviziya kanallarında, elektron informasiya vasitələrində ədəbi dil normalarının pozulması halları müşahidə olunur. Bəzən Azərbaycan dilinin leksik və qrammatik normaları, dövlət dilinin təbiiq prinsipləri kobudcasına pozulur. Bir çox hallarda dilimizin tarixinə və mənsəyinə dair səsləndirilən yanlış və qərəzli mülahizələrə yerində və tutarlı cavab verilmir. Azərbaycan dilində müasir dövr üçün zəruri kommunikasiya vasitəsi sayılan internet resurslarının azlığı, onlarda Azərbaycanın tarixi və müasir həqiqətlərinin kifayət qədər əks olunmaması, dilimizə öyrənmək istəyən əcnəbilər üçün tədris vasitələrinin müasir tələblərə cavab verməməsi real problemlərdir. Dövlət dilimizin qorunması ilə bağlı mövcud vəziyyət dövlət proqramının iki əsas müddəsinin — ana dilimizin yad dillərin təsirinə qorunması və ədəbi dil normalarına birmənəli şəkildə əməl edilməsi tələblərinin vacibliyini şərtləndirir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Dövlət Proqramının tələblərinin yerinə yetirilməsi istiqamətində - 2017-ci ilin oktyabrında Dövlət dilinin KIV-lərdə istifadə olunması ilə bağlı dilçi mütəxəssis və media nümayəndələrinin iştirakı ilə mövcud vəziyyətin geniş müzakirəsi və çıxış yollarının müəyyən edilməsi bərədə xüsusi göstəriş vermişdi. Prezidentin tapşırığına əsasən keçirilən konfransda qloballaşma prosesinin Dövlət dilinin istifadə sahəsindən də yan keçmədiyini, dilimizi zənginləşdirməklə yanaşı, mənfəi təsirlərə də məruz qoyulduğu qeyd edilmişdir. Ə.Həsənov demişdi: "Bu hallar həm cəmiyyətdə, həm də onun güzgüsü olan mətbuatda özünü qabarlıq büruzə verir. Təəssüf ki, biz tez-tez kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən elektron KIV-də dövlət dilinin norma və prinsiplərinə uyğun olmayan söz və ifadələrin işlədilməsinin şahidi oluruq. Bu amilləri nəzərə alaraq Prezident İlham Əliyev 2012-ci ildə "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair" Dövlət Proqramı haqqında sərəncam imzalayıb". 17 iyul 2018-ci il Azərbaycan dilinin elektron məkanında daha geniş istifadəsinin təmin edilməsi haqqında sərəncam imzalanmışdır. Dövlət dilinin qorunması və işləkliyinin təmin edilməsi məsələsinin vacibliyini nəzərə alan cənab İlham Əliyev "Azərbaycan dilinin səfəlinin qorunması və dövlət dilində istifadənin daha da təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" fərmanda da dilin qorunması və inkişaf yolları müəyyənləşdirilmişdir. Cəmiyyətin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi və mədəni həyatının bütün sahələrində Azərbaycan dilinin daha geniş işlədilməsinin təmin edilməsi məqsədilə müxtəlif konkret tədbirlər keçirilmiş, o cümlədən Dövlət Dil Komissiyasının yanında Monitoring Mərkəzi yaradılmışdır.

Azərbaycan xalqının milli sərvəti kimi Azərbaycan dili tarix durduqca qorunmalı və gələcək nəsillərə ötürülməlidir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin dediği kimi: "İnkişaf etmiş zəngin dil mədəniyyətinə sahib olan xalq ayılmazdır, ölməzdir, böyük gələcəyə malikdir. Ona görə də xalqımıza ulu babalardan miras qalan bu ən qiymətli milli sərvəti hər bir Azərbaycan övladı göz bəbəyi kimi qorumalı, daim qayğı ilə əhatə etməlidir".

Azərbaycan dövlətinin apardığı ardıcıl, əzmkar dil siyasətinin fonunda müşahidə olunan real mənzərə göstərir ki, dilimizin qorunması uğrunda mübarizənin səmərəli olması üçün dövlət dilinin statusunu və işləkliyini bütün sahələrdə təmin etməklə yanaşı, cəmiyyətimizdə, ictimai rəyde, xüsusən ziyalı mühitində ana dilimizi mükəmməl bilməyin, düzgün işlətməyin həyat norması, yüksək insani dəyər və vətəndaşlıq keyfiyyəti kimi qəbul edilməsinə nail olmuşdur. Azərbaycan dilinin dünyanın ən qədim xalqlarından birinin dili olduğunu, tarixin ciddi sınaqlarından keçərək bu günə kimi yüksək səviyyədə inkişafını qeyd edən ümummilli lider Heydər Əliyevin dilə münasibəti hər kəsə örnək olmalıdır. Çünki minilliklər boyu formalaşan və bu günümüzdə gəlib çatan Azərbaycan dili xalqımızın qədimliyinin simvolu, qürur mənbəyidir. Bu gün müstəqil bir dövlətimizin mövcudluğu dilimizin qorunması, dünya dilləri içərisində layiqli yer tutması baxımından vacib tarixi imkandır. Hazırda Azərbaycan dilinin hərtərəfli inkişafı, dövlət dilinə çevrilməsi, dünyanın ən mötəbər tribunallarından əşidilməsi ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulan dil siyasəti ilə bağlıdır.

Sayılı SADIQOVA,
Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
yanında Terminologiya Komissiyasının
sədr müavini, professor.